

VEERA SALMI:

PULUBOIN JA PONIN TEATTERI

Tämä peruskoulun luokka-asteille (1-6) tarkoitettu tehtäväsarja on laadittu yhteistyössä Suomen Kansallisteatterin *YTYÄ!-yleisötyöosaston* kanssa. Tehtäväsarjan on laatinut Oulun yliopiston Kasvatustieteiden tiedekunnan Taide- ja taitopainotteisen luokanopettajakoulutuksen opiskelija Timo Tollman.

Veera Salmen näytelmä Puluboin ja Ponin teatteri on koko perheelle tarkoitettu musiikkinäytelmä, jonka on ohjannut ja dramatisoinut Jukka Rantanen keväällä 2015. Tehtävät on ajateltu ennen muuta perusasteen luokille käytettäväksi. Tehtävät on valmistettu 1-luokkalaisille ja 6-luokkalaisille, mutta näitä voidaan soveltaa myös muille luokka-asteille.

Paketti sisältää *pohjustavat tehtävät*, jotka ovat tarkoitettu tehtäväksi ennen esitystä sekä *purkavat tehtävät*, jotka ovat tarkoitettu tehtäväksi esityksen jälkeen. Opettajat voivat hyödyntää tätä opetusmateriaalia omien ryhmien kanssa vapaasti.

Sisällys

1. Ennen esitystä – Pohjustava työpaja – 1.lk.

I Alustus

II Lyhyet harjoitukset

III Koonti

2. Esityksen jälkeen – Purkava työpaja – 1.lk.

I Alustus

II Lyhyet harjoitukset

III Koonti

3. Ennen esitystä – Pohjustava työpaja – 6.lk.

I Alustus

II Lyhyet harjoitukset

III Koonti

4. Esityksen jälkeen – Purkava työpaja – 6.lk.

I Alustus

II Lyhyet harjoitukset

III Koonti

1. Ennen esitystä – Pohjustava työpaja - 1-luokka

n. 45 minuuttia

Tavoitteet:

Luodaan katsaus teatterikokemuksiin ja herätellään mielenkiintoa tulevaan teatteriesitykseen. Opetuksessa kiireetön ilmapiiri ja keskusteleva tunnelma.

I Alustus

n. 15 min

a)Noustaan ylös ja tehdään suuri piiri. Käydään omat nimet lävitse ja kerrotaan lyhyesti mistä tykkää.

Esim. ”Olen Timo ja tykkään vaniljajäätelöstä.”

Kun piiri on käyty lävitse tehdään jana jossa toiselle puolelle menevät ne lapset, joille teatteri on tuttu entuudestaan ja toiselle puolelle ne, jotka eivät ole teatterista koskaan kuulleetkaan. Ohjaava opettaja kyselee halukkailta hieman kokemuksista ja siitä millaisia esityksiä lapset ovat nähneet.

b)Istutaan alas esimerkiksi patjoille ja mietitään yhdessä teatterin perusajatusta. Millainen paikka teatteri on? Kun alapuolella olevia esimerkkejä tai muita vastaavia tulee mieleen niin tehdään patsaita niistä.

Esim.

-siellä esitetään näytelmiä

->patsas muutamasta näyttelijästä jotka esittävät jotain miimisesti

-siellä on yleisö

->patsas yleisöstä jotka taputtavat esityksen jälkeen näyttelijöille

-siellä näytellään pupua

->patsas näyttelijästä joka näyttelee pupua

-teatterissa on eri ammatteja

->patsas valomiehestä, ohjaajasta, ja vaikkapa puvustajasta, joka mittaa näyttelijän vyötäröä (tässä voi olla monia esimerkkejä)

-siellä pitää olla kiltisti

->patsas kiltistä katsojasta

-siellä koetaan tunteita

->patsaita tunteita kokevista katsojista

Käydään lävitse opettajan kanssa teatterin keskeisimmät käsitteet esimerkiksi seuraavien kautta:

teatteri

->paikka jossa on esityksiä

näyttelijä

->näyttelee/esittää jotain roolihenkilöä

ohjaaja

->ohjaa näyttelijöitä oikeanlaisiin tunnetiloihin ja asemiin

kuiskaaja

->kuiskaa näyttelijöille jos näyttelijä unohtaa repliikin

Edellä mainitut esimerkit voidaan tehdä hyvin patsaiksi tai lyhyiksi kohtauksiksi. Lasten ideoiden toiminnallistaminen voi olla mielenkiintoinen tapa laajentaa ajatuksia teatterin käsitteistä. Jos lapsille tulee mieleen esimerkkejä teatterikokemuksista niin keskustellaan hetki niistä ja toiminnallistetaan niistä patsaita. Omista teatterikokemuksista ja vaikkapa vanhempien kanssa nähdyistä esityksistä voidaan myös kertoa.

II Lyhyet harjoitukset

n.15-30 min

a)Kokoonnutaan piiriin, jossa tarkoitus tehdä lyhyitä joukkopatsaskohtauksia. Yksi tekee patsaallaan tarjouksen lapsen keksimästä otsikosta (esimerkiksi keittiössä) ja toinen vastaa patsaaseen omalla patsaalla.

Patsaat ovat juuri sellaisia kuin lapset itse haluavat. Jokaisen on tarkoitus keksiä yksi oma patsas, mutta pakko ei missään nimessä ole.

Esim.

OTSIKKONA KEITTIÖ

- patsas kokista, joka pilkkoo sipulia
- patsas tarjoilijasta, joka odottaa ruokalautasta
- patsas asiakkaasta, joka odottaa malttamattomana ruokaansa

Esim.

OTSIKKONA BUSSIPYSÄKKI

- patsas henkilöstä, joka näyttää kädellään kusille haluavansa kyytiin
- patsas bussikuskista, joka ajaa bussia
- patsas koirasta, joka pissii bussipysäkin kylttiin

Käydään lävitse kaikkien halukkaiden patsaat ja mikäli aikaa on niin keksitään uudet otsikot ja pyöritetään harjoitus samalla tavalla uudestaan.

III Koonti

n. 5 -10 min.

a) Käydään piirissä esitettyjä lyhyitä kohtauksia lävitse ja mietitään yhdessä miltä harjoitus tuntui. Istutaan piirissä ja käydään läpi millaisia mielteitä kullekin tuli. Sana on vapaa ja kaikki mielipiteet ovat yhtä arvokkaita.

Apukysymyksinä ohjaavalla opettajalla voi olla esimerkiksi seuraavia:

- Mitä kohtauksissa tapahtui?
- Millaisia roolihenkilöitä esityksessä mahtoi olla?
- Miltä roolihenkilöistä tuntui?
- Miltä sinusta tuntui näytellä?

Jutellaan piirissä myös muista ajatuksista, joita lapsille tuli teatterista.

Apukysymyksinä ohjaavalla opettajalla voi olla esimerkiksi seuraavia:

- Mitä jäi mieleen teatterista?
- Millaisia ammatteja teatterissa voi olla?
- Oletko koskaan käynyt teatterissa?
- Haluaisitko joskus käydä teatterissa katsomassa esityksen?

Jos jää aikaa niin koetetaan tehdä vielä muutama lyhyt esitys patsailla. Lopuksi käydään lävitse asioita teatteriesityksessä käyttäytymisestä ja siitä mitä näytelmää mennään katsomaan. Opettaja voi kertoa esimerkiksi käsiohjelman perusteella mistä näytelmässä on kyse. Mikäli mahdollista niin voidaan katsoa traileri internetistä.

2. Esityksen jälkeen – Purkava työpaja - 1-luokka

n. 45 minuuttia

I Alustus

n. 15 min

a) Kävellään tilassa ja aloitetaan normaalilla kävelyllä.

Ohjaaja huutaa seis.

-> Kävellään kuin Puluboi.

Kävellään hetki ja hassutellaan omalla liikkeellä. Yritetään löytää jokaiselle oma persoonallinen tapa imitoida henkilöhahmon kävelytyyliä.

Ohjaaja huutaa seis.

-> Kävellään kuin Äiti/(Äitiäinen).

Kävellään hetki kuten Äiti.

Ohjaaja huutaa taas seis.

-> Kävellään kuin Mai/(Poni).

Kävellään hetki kuin Mai ja yritetään jälleen löytää oma persoonallinen tapa.

Käydään lävitse kaikki henkilöhahmot (Puluboi, Mai, Äiti, Isä, Minimilla ja Posteljooni, Lohikäärme, Koni Kopolev) ja näiden kävelytyylit. Ohjaava opettaja voi laittaa joukkoon myös kumarassa tehtäviä näytelmän osia, kuten Puluboin ukulele tai vaikkapa Kahvisiskojen kahvipannu. Harjoituksen loppuksi rytmiä voidaan lisätä huutamalla peräjälkeen monia hahmovaihtoehtoja.

Mitä sinulle jäi mieleen Puluboin ja Ponin Teatteri-esityksestä? Kerätään ylös lasten ajatuksia yhdessä taululle kirjoittaen tai piirtäen. Ajatukset voidaan kirjoittaa ranskalaisilla viivoilla ja lukea yhteen ääneen esimerkiksi integroiden aiheen äidinkielen opetukseen. Kun ajatukset on kirjattu ylös, niistä voidaan soveltaa lyhyitä kohtauksia.

Esim.

-siinä oli kohtaus missä Isä ja Mai esittivät lampaita

->kaksi vapaaehtoista esittävät lampaita ja yksi tulkkaa repliikit

-siinä oli kohtaus missä Puluboi, Minimilla

Mahdollisuuden mukaan voidaan myös keskustella kokemuksista seuraavien esimerkkien mukaan.

Esim.

-Mielestäni parasta esityksessä oli...

-Hauskin kohtaus oli mielestäni...

-En pitänyt...

-Esitys oli mielestäni...

Käydään lävitse jokaisen lapsen mielipiteet lyhyesti. Opettaja ohjaa lapsia perustelemaan mielipiteitään. Keskustellaan esityksestä piirissä omin sanoin ja muistellaan mitä näytelmässä tapahtui. Keskustelutuokiossa harjoitellaan toisen kuuntelemista ja omien mielipiteiden perustelemista. Kaikilla mahdollisuus kertoa omista ajatuksistaan ääneen ja omin sanoin. Tärkeintä on omien mielipiteiden perusteleminen. (Miksi esitys oli niin hyvä? Oliko siinä joku tietty henkilöahmo josta pidit? Mistä pidit henkilöahmossa?)

II Lyhyet harjoitukset

n.15-30 min

a) Tehdään piiri ja jokaisen lapsen on tarkoitus esittää piirin keskellä miimisesti näytelmän hahmoja. Esitykset voidaan toteuttaa joko patsaina tai liikkuvina kuvina. Puhumista ei kuitenkaan tässä harjoituksessa ole tarkoitus käyttää vaan arvailu kehonkielen perusteella. Arvailaan yhdessä mitä kukin mahtaa esittää ja annetaan aplodit esityksien jälkeen.

b) Tehdään piiri ja yksi menee patsaana keskelle määritellen tilanteen.

Esim. ”Olen Puluboi.”

Seuraava osallistuja menee jatkamaan patsasta.

Esim. ”Olen Puluboin ukulele.”

Seuraava jatkaa ja kokonaiskuva alkaa hahmottumaan. Osallistujan tulee muistella näytelmässä nähtyjä roolihenkilöitä, lavasteita tai jotain muuta osaa kokonaisuudesta. Mikäli aikaa jää niin toistetaan harjoitus.

III Koonti

n.15 min

Keskustellaan näytelmästä yhdessä ohjaavan opettajan kanssa hyödyntäen seuraavia apukysymyksiä. Harjoitellaan mielipiteiden perustelemista ja toisen puheenvuorojen kuuntelemista.

1. MITEN YSTÄVYYYS NÄKYY NÄYTELMÄSSÄ?
2. MILLAISIA ONGELMIA MAILLA JA PULUBOILLA ON?
3. MITEN HE LOHDUTTAVAT TOISIAAN?
4. MIKSI ÄITI LOUKKAANTUU ISÄLLE?
5. MILLAISIA TUNNELMIA NÄYTELMÄSSÄ ON?
6. MILLAINEN NÄYTELMÄ OLI TUNNELMALTAAN?
7. MITÄ OPIT NÄYTELMÄSTÄ?
8. LAITA SILMÄSI KIINNI JA MIETI NÄYTELMÄÄ, MITÄ AJATUKSIA NÄYTELMÄ HERÄTTI SINUSSA. KERRO OMIN SANOIN.

3. Ennen esitystä – Pohjustava työpaja

6-luokka – n. 45 minuuttia

I Alustus

n. 15 min

Tavoitteet:

Tulevan teatterikokemuksen pohjustaminen ja lasten aikaisempien kokemusten kertominen.

a)Noustaan ylös ja tehdään suuri piiri. Käydään omat nimet lävitse ja kerrotaan lyhyesti mistä tykkää.

Esim. ”Olen Timo ja tykkään vaniljajäätelöstä.”

Kun piiri on käyty lävitse tehdään jana jossa toiselle puolelle menevät ne lapset, joille teatteri on tuttu entuudestaan ja toiselle puolelle ne, jotka eivät ole teatterista koskaan kuulleetkaan. Ohjaava opettaja kyselee halukkailta hieman kokemuksista ja siitä millaisia esityksiä lapset ovat nähneet.

b)Istutaan alas esimerkiksi patjoille ja mietitään yhdessä teatterin perusajatusta. Millainen paikka teatteri on? Kun alapuolella olevia esimerkkejä tai muita vastaavia tulee mieleen niin tehdään patsaita niistä.

Istutaan ringiin ja keskustellaan näyttelemisestä, laulamisesta ja eri instrumenteilla soittamisesta. Puhutaan teatteriharrastuksista ja esiintymisestä. Jos lapsilla on teatteriharrastuksia niin jaetaan yhdessä kokemuksia niistä.

Esim.

-siellä esitetään näytelmiä

->patsas muutamasta näyttelijästä jotka esittävät jotain miimisesti

-siellä on yleisö

->patsas yleisöstä jotka taputtavat esityksen jälkeen näyttelijöille

-siellä näytellään pupua

->patsas näyttelijästä joka näyttelee pupua

-teatterissa on eri ammatteja

->patsas valomiehestä, ohjaajasta, ja vaikkapa puvustajasta, joka mittaa näyttelijän vyötäröä (tässä voi olla monia esimerkkejä)

-siellä pitää olla kiltisti

->patsas kiltistä katsojasta

-siellä koetaan tunteita

->patsaita tunteita kokevista katsojista

Käydään lävitse opettajan kanssa keskeisimmät käsitteet

teatteri

->paikka jossa on esityksiä

näyttelijä

->näyttelee/esittää jotain roolihenkilöä

ohjaaja

->ohjaa näyttelijöitä oikeanlaisiin tunnetiloihin ja asemiin

kuiskaaja

->kuiskaa näyttelijöille jos näyttelijä unohtaa repliikin

Jos lapsille tulee mieleen esimerkkejä teatterikokemuksista niin keskustellaan hetki niistä. Omista teatterikokemuksista ja vaikkapa vanhempien kanssa nähdyistä esityksistä voidaan myös kertoa.

II Lyhyet harjoitukset

n.15-30 min

a)Kokoonnutaan piiriin, jossa tarkoitus tehdä lyhyitä joukkopatsaskohtauksia. Yksi tekee patsaallaan tarjouksen lapsen keksimästä otsikosta (esimerkiksi keittiössä) ja toinen vastaa patsaaseen omalla patsaalla.

Patsaat ovat juuri sellaisia kuin lapset itse haluavat. Jokaisen on tarkoitus keksiä yksi oma patsas, mutta pakko ei missään nimessä ole.

Esim.

OTSIKKONA KEITTIÖ

- patsas kokista, joka pilkkoo sipulia
- patsas tarjoilijasta, joka odottaa ruokalautasta
- patsas asiakkaasta, joka odottaa malttamattomana ruokaansa

Esim.

OTSIKKONA BUSSIPYSÄKKI

- patsas henkilöstä, joka näyttää kädellään kusille haluavansa kyytiin
- patsas bussikuskista, joka ajaa bussia
- patsas koirasta, joka pissii bussipysäkin kylttiin

III Koonti

n.15 min

a) Käydään piirissä esitettyjä lyhyitä kohtauksia lävitse ja mietitään yhdessä miltä harjoitus tuntui. Istutaan piirissä ja käydään läpi millaisia mielteitä kullekin tuli. Sana on vapaa ja kaikki mielipiteet ovat yhtä arvokkaita.

Apukysymyksinä ohjaavalla opettajalla voi olla esimerkiksi seuraavia:

- Mitä kohtauksissa tapahtui?
- Millaisia roolihenkilöitä esityksessä mahtoi olla?
- Miltä roolihenkilöistä tuntui?
- Miltä sinusta tuntui näytellä?

Jutellaan piirissä myös muista ajatuksista, joita lapsille tuli teatterista.

Apukysymyksinä ohjaavalla opettajalla voi olla esimerkiksi seuraavia:

- Mitä jäi mieleen teatterista?
- Millaisia ammatteja teatterissa voi olla?
- Oletko koskaan käynyt teatterissa?
- Haluaisitko joskus käydä teatterissa katsomassa esityksen?

Jos jää aikaa niin koetetaan tehdä vielä muutama lyhyt esitys patsailla. Lopuksi käydään lävitse asioita teatteriesityksessä käyttäytymisestä ja siitä mitä näytelmää mennään katsomaan. Opettaja voi kertoa esimerkiksi käsiohjelman perusteella mistä näytelmässä on kyse. Mikäli mahdollista niin voidaan katsoa traileri internetistä.

4. Esityksen jälkeen – Purkava työpaja - 6-luokka

n. 45 minuuttia

I Alustus

n. 15 min

Mitä sinulle jäi mieleen Puluboin ja Ponin Teatteri-esityksestä? Kerätään ylös lasten ajatuksia yhdessä taululle kirjoittaen tai piirtäen. Ajatukset voidaan kirjoittaa ranskalaisilla viivoilla ja lukea yhteen ääneen esimerkiksi integroiden aiheen äidinkielen opetukseen.

Mahdollisuuden mukaan voidaan myös keskustella kokemuksista seuraavien esimerkkien mukaan.

Esim.

- Mielestäni parasta esityksessä oli...
- Hauskin kohtaaminen oli mielestäni...
- En pitänyt...
- Esitys oli mielestäni...

II Lyhyet harjoitukset

n.15-30 min

a)Kävellään tilassa ja aloitetaan normaalilla kävelyllä.

Ohjaaja huutaa seis.

->Kävellään kuin *Puluboi*.

Kävellään hetki ja hassutellaan omalla liikkeellä. Yritetään löytää jokaiselle oma persoonallinen tapa imitoida henkilöhahmon kävelytyyliä.

Ohjaaja huutaa seis.

->Kävellään kuin *Äiti/(Äitiäinen)*.

Kävellään hetki kuten Äiti.

Ohjaaja huutaa taas seis.

->Kävellään kuin *Mai/(Poni)*.

Kävellään hetki kuin Mai ja yritetään jälleen löytää oma persoonallinen tapa.

Käydään lävitse kaikki henkilöhahmot (Puluboi, Mai, Äiti, Isä, Minimilla ja Posteljooni, Lohikäärme, Koni Kopolev) ja näiden kävelytyylit. Ohjaava opettaja voi laittaa joukkoon myös kumarassa tehtäviä näytelmän osia, kuten Puluboin ukulele tai vaikkapa Kahvisiskojen kahvipannu. Harjoituksen loppuksi rytmiä voidaan lisätä huutamalla peräjälkeen monia hahmovaihtoehtoja.

b) Tehdään piiri ja jokaisen lapsen on tarkoitus esittää piirin keskellä miimisesti näytelmän hahmoja. Esitykset voidaan toteuttaa joko patsaina tai liikkuvina kuvina. Puhumista ei kuitenkaan tässä harjoituksessa ole tarkoitus käyttää vaan arvailu kehonkielen perusteella. Arvaillaan yhdessä mitä kukin mahtaa esittää ja annetaan aplodit esityksien jälkeen.

b) Tehdään piiri ja yksi menee patsaana keskelle määritellen tilanteen.

Esim. "Olen Puluboi."

Seuraava osallistuja menee jatkamaan patsasta.

Esim. "Olen Puluboin ukulele."

Seuraava jatkaa ja kokonaiskuva alkaa hahmottumaan. Osallistujan tulee muistella näytelmässä nähtyjä roolihenkilöitä, lavasteita tai jotain muuta osaa kokonaisuudesta. Mikäli aikaa jää niin toistetaan harjoitus.

III Koonti

n.15 min

- MITEN YSTÄVYYS NÄKYY NÄYTELMÄSSÄ?
- MILLAISIA ONGELMIA MAILLA JA PULUBOILLA ON?
- MITEN HE LOHDUTTAVAT TOISIAAN?
- MIKSI ÄITI LOUKKAANTUU ISÄLLE?
- MILLAISIA TUNNELMIA NÄYTELMÄSSÄ ON?
- MILLAINEN NÄYTELMÄ OLI TUNNELMALTAAN?
- MITÄ OPIT NÄYTELMÄSTÄ?
- LAITA SILMÄSI KIINNI JA MIETI NÄYTELMÄÄ, MITÄ AJATUKSIA NÄYTELMÄ HERÄTTI SINUSSA. KERRO OMIN SANOIN.